

**VILJANDI
MUUSEUM**

ARENGUKAVA

aastateks 2026–2030

Viljandi Muuseum – kogu lugu!

See on Viljandimaa ja Viljandi lugu. See on lugu ajaloolisest Viljandimaast, Viljandi linnast, erinevatest ajastutest, inimestest ja perekondadest ning kultuuri- ja keeleruumidest. Omal lahutamatul moel on see ka lugu Mulgimaast ja veel paljust muust, mille juured viivad kaugemale ja sügavamale kui tänase vaataja silm ulatub.

Viljandi Muuseum on ajaloomuuseum, mis toob külastajani kunagised õitsengud, murrangud ning koos nendega ka sajandite jooksul toimunud tõusud ja hääbumised. Lisaks kaugematele aastasadele soovib muuseum avada ka lähiajalugu – meenutada elu Viljandimaal XX sajandi teisest poolest tänapäevani ning rääkida sellest, missuguse jälje on see jätnud tänasele Eestile. Muuseum aitab mõista, kuidas minevik on kujundanud tänast päeva ja millised lood loovad Viljandimaa identiteeti.

Nagu iga oma lugude ja kogudega mäluasutus, hoiab ka Viljandi Muuseum külastajate jaoks tallel mitmeid põnevaid avastusi. Muuseumi südameks on kogud, mis said alguse 1878. aastal ning hõlmavad peamiselt ühteteistkümmet ajaloolise Viljandimaa kihelkonda koos Viljandi linnaga. Kogude peamiseks sihiks on talletada ajaloolise Viljandimaa ja kultuuriloolise Mulgimaa inimeste ja nende elukeskkonnaga seonduvat. Nii on muuseum kujunenud kogukondade mälu hoidjaks ja mõtestajaks. Seejuures on tähtis ainese teaduspõhine käsitus, et pakkuda usaldusväärset ja kontrollitud faktidele tuginevat loojutustamist ühendades teadustöö, kodu-uurimise ning kogukonna teadmised ja pärimuse.

Viljandi Muuseum soovib olla kohtumispaik nii lähedalt kui ka kaugelt tulijatele. Viljandi külalistele on muuseum piirkonna ajaloo ja eripärade tutvustaja, samuti hariduskeskus ja õpikeskkond. Kogukonna jaoks soovib muuseum olla hästi hoitud ning külalislahke kaasteeline, mis võimaldab sisukat ajaveetmist nii toas kui ka õues.

Muuseumi südamiku ehk kogude ümber moodustab peamise tegevusliini vaheldusrikas ja mitmekülgne näituste, sündmuste ja haridustegevuste programm, mis hoiab muuseumi avatuna ja kodusena ning loob võimalusi uuteks äratundmisteks. Tulevikult ootab muuseum lisaks elavale suhtlusele oma külastajatega uuendusi asutuse hoonetes nii Viljandis kui ka Hüpasaares, et tuua inimesteni nende paikade tegelik potentsiaal kaasaegsete ja külastajasõbralike näituse- ja sündmuspaikadena.

Muuseumi missioon

Oleme Viljandimaa lugude jutustaja ja mõtestaja ning kohaliku pärandi ja identiteedi hoidja.

Muuseumi visioon

Viljandi Muuseum on kaasaegne ja külastajasõbralik, pakub avastamis- ja õppimisrõõmu ning on oluliseks põhjuseks piirkonda külastada.

Soovime olla eristuv ja omanäoline sihtkoht ning hariduskeskus, mis pakub mitmekülgseid näituseid, sündmuseid ja programme. Oleme värav uute elamusteni Viljandis, ajaloolisel Viljandimaal ja Mulgimaal.

Hoonete rekonstrueerimisel on Viljandi Muuseumil kõik eeldused kujuneda piirkondlikuks tõmbekeskuseks, mis ühendab kaasaegse külastajakogemuse, teadusliku ja koduloolise uurimistöö ning hariduslikud ja kogukondlikud kohtumised. See oleks väärikas viis tähistada aastal 2033 Viljandi linna 750. sünnipäeva.

Muuseumi põhiväärtused

Kogu Viljandi Muuseumi **tegevus toetub muuseumitöötajate pühendumisele** ja soovile luua ning hoida omanäolisele kultuuripärandile rajatud organisatsiooni. Oma igapäevases tegevuses lähtub muuseum järgmistest põhiväärtustest:

Oleme toetavad ja sõbralikud. Peame oluliseks, et oleme külastajate, koostööpartnerite ja kogukonna suhtes ligipääsetavad, avatud ja paindlikud. Meie jaoks on tähtis teineteist toetada, olla kolleegide suunal lugupidavad ja usaldavad, nõnda saame jääda rahulikuks ka keerukamates olukordades.

Väärtustame jätkusuutlikkust ja uudishimu. Tähtsustame teadmistepõhist pärandi vahendamist. Teame, et kooskõla kogukonnaga rajaneb usaldusel ja meie võimekusel tekitada uudishimu ning luua usaldusväärset ja kultuuritraditsioonidele tuginevat õpikeskkonda.

Oleme uuendusmeelsed. Peame tähtsaks vaadata tulevikku avatult ning uudishimulikult, et olla valmis muudatusteks, mille sihiks on luua paremaid

võimalusi muuseumi eesmärkide täitmisel ning kaasaegse töökeskkonna loomisel.

Hindame kõrgelt professionaalsust ja koostööd. Väärtustame asjatundlikkust ning oma valdkonna põhjalikku tundmist ning tunneme rõõmu selle üle, kui need teadmised ja oskused on meie külastajate, koostööpartnerite ja kolleegide teenistuses.

Viljandi Muuseumi strateegilised eesmärgid aastateks 2026–2030

Viljandi Muuseumi külastajad saavad osa uuenevast püsinäitusest, mitmekesisest näituste ja sündmuste valikust, haridustegevustest ja kogukonnale suunatud programmist.

Muuseumi kogud on hästi hoitud, teaduslikult kirjeldatud ja ligipääsetavad ning toetavad tegevusi näituste, hariduse kodu-uurimise ja teadustöö valdkondades.

Viljandi Muuseumi tegevust toetab kaasaegne organisatsioonikultuur ja professionaalselt kujundatud muuseumikeskkond.

Rekonstrueerimise tulemusena valmib kaasaegsetele nõudmistele vastav muuseumikeskkond.

Peamised tulemusmõõdikud

Mõõdik	Algtase (2025)	Sihttase (2030)
Külastajaid kokku (sh haridus)	7 000	20 000
Külastajate rahulolu	uuendatud mõõdik (algtase 2026)	> 8 / 10
Digiteeritud museaalide osakaal	25 %	40 %
MUIS-s kirjeldatud museaalide osakaal	42,5 %	50 %
Koostööpartnerite rahulolu	uuendatud mõõdik (algtase 2026)	> 8 / 10
Töötajate rahulolu	uuendatud mõõdik (algtase 2026)	> 8 / 10
Omatulu*	9 %	25 %

* omatulu prognoos võib olla muutuv seoses investeeringute ja ehitustöid puudutavate otsustega

Muuseumi lähiaastate prioriteedid

Ekspositsiooni uuendamine

- uue püsiekspositsiooni loomine
- näituste ja sündmustega seotud nähtavuse ning koostöövõimaluste kasvatamine ja publikuprogrammide arendamine

Kogude kättesaadavaks tegemine uurijatele

- kogude korrastamine ja kirjeldamine
- museaalide digiteerimine

Haridusprogrammide arendamine

- lastele ja noortele suunatud haridusprogrammide loomine ja elluviimine
- elukestva õppe suuna arendamine

Investeeringud

- võimaluste loomine olemasoleva hoone ja muuseumi hoovi renoveerimiseks ning kaasaegse muuseumikeskkonna loomiseks (sh ruumid, ligipääsetavus, digilahendused, teenused jm)
- ümberehitused olemasolevas hoones eesmärgiga avada ruumide potentsiaali ning suurendada ajutiste näituste ja erinevate sündmuste jaoks mõeldud pinda ning parandada hoidlate seisukorda

Tegevused eesmärkide elluviimiseks

Eesmärk 1

Viljandi Muuseumi külastajad saavad osa uuenevast püsiekspositsioonist, mitmekesisest näituste ja sündmuste valikust, haridustegevustest ja kogukonnale suunatud programmist.

Olulisemad tegevussuunad

- 1.1 Viljandi Muuseumi rekonstrueerimisega kaasnev püsinäituse uuendamine.
- 1.2 Enne põhjalikku püsiekspositsiooni uuendamist väiksemate muudatuste tegemine vastavalt sellele, kuidas kasutusel olevad ruumid seda võimaldavad.
- 1.3 Kava koostamine Hüpasaares asuva helilooja Mart Saare majamuuseumi uuendamiseks.
- 1.4 Ajutiste näituste programmi elluviimine. Pikemaajalise näituste kava koostamine, arvestades seejuures kaasnevate publikuprogrammide, haridustegevuste, sündmuste jt algatustega (sh Viljandi Muuseumi 150. juubeli tähistamine aastal 2028).
- 1.5 Koostöövõimaluste kaardistamine ja elluviimine muuseumi programmi täiendamiseks, sh erinevate näituste, sündmuste jmt korraldamisel. Koostöö kaudu uute sihtrühmade ja turundusvõimaluste kasutamine ning muuseumi nähtavuse suurendamine.
- 1.6 Lastele ja noortele suunatud haridusprogrammide väljatöötamine ja elluviimine pidades sh silmas nelja üldhariduskooli kooliastet. Püsiekspositsiooni ja näitusi toetavate haridustegevuste elluviimine, lisaks haridusliku sisuga perehommikud, lasteklubi, sünnipäevad, samuti koolides kohapeal toimuvad tegevused.
- 1.7 Elukestvast õppest lähtuvate haridus- ja publikuprogrammide väljatöötamine. Koostöö algatamine Mulgi Kultuuri Instituudiga, et tuua muuseumisse mulgi keele ja laiemalt kultuuri huvilisi.
- 1.8 Kogukonnale suunatud algatuste väljatöötamine ja käimalükkamine, sh koosloome näituste ettevalmistamisel, koostöö hobiuurijatega (nt rahvarõivaste, kodu-uurimise ja perekonnalugude suund jm), kogude täiendamine digitaalsete museaalidega, kohalikele suunatud temaatilised giidituurid jt lugude jagamise võimalused, muuseumi hoovi ja ruumidega

seotud aktsioonid, tegevused Viljandi linnaruumis jmt. Muuseumi kui teaduspõhise asutuse kuvandi tugevdamine eesmärgiga panustada ühiskonnas toimuvasse mõttevahetusse ning luua eeldusi tõenduspõhiseks ja usaldusväärseks aruteluks.

1.9 Sihtrühmapõhise turunduse, müügi ja teavitustegevuste elluviimine. Muuseumi poolt ellu viidavate tegevuste tutvustamine ja müügi toetamine. Muuseumi nähtavuse suurendamine, meediategevuste elluviimine ja kommunikatsiooni haldamine.

Eesmärk 2

Muuseumi kogud on hästi hoitud, teaduslikult kirjeldatud ja ligipääsetavad ning toetavad tegevusi näituste, hariduse ja teadustöö valdkondades.

Olulisemad tegevussuunad

2.1 Muuseumi kogumispõhimõtete uuendamine ja elluviimine.

2.2 Muuseumi kogude korrastamine ja haldamine.

2.3 Museaalide digiteerimine ja teaduslik kirjeldamine, sh muuseumi kogude digiteerimisvõimekuse parendamine, pikemaajalise digiteerimise tegevusplaani koostamine jm.

2.4 Museaalidele sobivate hoiutingimuste tagamine, lähiaastate vaates vastavalt olemasolevatele võimalustele (sh nõuetekohane pakendamine, kliimatingimuste seire, läbimõeldud paigutamine jmt).

2.5 Muuseumi kogudel põhinevate uurimisprojektide elluviimine.

2.6 Koostöö uurijatega, nende nõustamine ja ligipääsu võimaldamine kogudele. Koostöö tudengitega (sh TÜ Viljandi kultuuriakadeemia), samuti üldhariduskooli loovpraktiliste tööde autorite, kodu-uurijate ja kogudest huvitatutega.

2.7 Uurimistulemuste vahendamine, näituste, trükiste ja teiste võimaluste kaudu, uurimisteemasid populariseerivate sündmuste ning algatuste elluviimine (nt uurimistööde konkursid jmt).

2.8 Museaalide kaitseplaani väljatöötamine ja kriisplaanide järjepidev uuendamine.

Eesmärk 3

Viljandi Muuseumi tegevust toetab kaasaegne organisatsioonikultuur ja professionaalselt kujundatud muuseumikeskkond.

Olulisemad tegevussuunad

- 3.1 Külastajasõbraliku ja ligipääsetava muuseumikeskkonna arendamine.
- 3.2 Muuseumitöötajate professionaalse eneseteostuse ja arengu toetamine.
- 3.3 Kaasaegse ja toetava töökeskkonna arendamine ja hoidmine.
- 3.4 Digi- ja IT-võimekuse kasvatamine, sh muuseumitöötajate digipädevuste arendamine ning muuseumikeskkonna digivõimekuse suurendamine.
- 3.5 Digilahenduste ja ligipääsetavust toetavate lahenduste arendamine muuseumi näituste, teenuste jt tegevuste juures.
- 3.6 Koostöösuhete arendamine ja muuseumiga seotud partnerite võrgustiku haldamine, sh teenuste väljatöötamisel, piirkonna turismiteekondade kujundamisel, rahvusvahelistes projektides jm.

Eesmärk 4

Rekonstrueerimise tulemusena valmib kaasaegsetele nõudmistele vastav muuseumikeskkond.

Olulisemad tegevussuunad

- 4.1 Olemasolevate ruumide ja külastajateekondade analüüsimine ning erinevate tulevikuvõimaluste kaardistamine, sh näitusepinnad, hoidlaruumid, koosviibimisteks mõeldud alad, külastajateekonnad, muuseumihoov jm.
- 4.2 Eelduste loomine rekonstrueerimise eskiisprojekti loomiseks, mis arvestab mh muuseumikeskkonna ligipääsetavuse, universaalsaini põhimõtete, muuseumi põhitegevuste toetamise jm võtmetähtsusega aspektidega.

4.3 Digitaalsete võimaluste kasutamine kaasaegse muuseumikeskkona loomisel, sh digiruum, serverivõimekus, ühendused, digihoidla jmt. Võimalusel osalemine digiteemadega seotud koostööprojektides, kiirendites jt algatustes.

4.4 Rekonstrueerimise eeletapina endise raamatukogu ruumi ümberehitamine muuseumi saaliks, kus saab mh ellu viia haridus- ja publikuprogramme.

